

Gdynia, dn. 05.11.2022 r.

prof. dr hab. inż. Krzysztof FICOŃ
Wydział Dowodzenia i Operacji Morskich
AKADEMIA MARYNARKI WOJENNEJ

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

mgr inż. Marcin KALBARCZYK

nt.: „ZASPOKOJENIE POTRZEB TRANSPORTOWYCH A BEZPIECZEŃSTWO
POLSKICH KONTYNGENTÓW WOJSKOWYCH W CZASIE REALIZACJI ZADAŃ
MANDATOWYCH”

1. Uwagi wstępne

Formalną podstawą sporządzenia niniejszej recenzji jest uchwała Rady Dyscypliny Naukowej „Nauki o Bezpieczeństwie” Wojskowej Akademii Technicznej im. Jarosława Dąbrowskiego nr 69/RDN NoB/2022 z dnia 21 września 2022 r., w sprawie wyznaczenia recenzentów w postępowaniu doktorskim mgr. inż. Marcina KALBARCZYKA, który przygotował rozprawę doktorską nt.: *Zaspokojenie potrzeb transportowych, a bezpieczeństwo polskich kontyngentów wojskowych w czasie realizacji zadań mandatowych*. Rozprawa została sporządzona na Wydziale Bezpieczeństwa Logistyki i Zarządzania WAT pod naukowym kierunkiem Pana dr hab. inż. Mieczysława PAWLISIAKA prof. WAT – uznanego eksperta w dziedzinie wsparcia logistycznego wielonarodowych operacji transportowych na szczeblu strategicznym. Autor rozprawy Pan mjr mgr inż. Marcin KALBARCZYK jest doświadczonym oficerem pionu logistyki SZ RP, który w swojej karierze zawodowej uczestniczył m.in. w zabezpieczeniu potrzeb transportowych i ewakuacyjnych Polskich Kontyngentów Wojskowych na afgańskim teatrze działań wojennych.

Doktorant mgr inż. Marcin KALBARCZYK w swojej dysertacji podejmuje wysoce specjalistyczny i bardzo istotny dla koalicyjnego bezpieczeństwa problem zabezpieczenia potrzeb transportowych polskich kontyngentów wojskowych w czasie realizacji zadań mandatowych, rozpatrywany w aspekcie bezpieczeństwa logistycznego, rzutującego także na bezpieczeństwo operacyjne. Jednym z istotnych składowych systemu logistycznego SZ RP jest Podsystem Transportu i Ruchu Wojsk, do którego zadań należą m.in.: organizacja przemieszczenia wojsk realizujących m.in. zadania koalicyjne, także poza granicami kraju. Zasadniczym celem tego zabezpieczenia jest zapewnienie ciągłości dostaw środków zaopatrzenia oraz zagwarantowanie sprawnego przemieszczania wojsk na teatrze

działań, przy spełnieniu nadrzędnych kryteriów bezpieczeństwa operacyjnego i logistycznego.

Realizacja misji wojskowych poza granicami państwa wymaga perfekcyjnej organizacji przemieszczenia personelu oraz sprzętu i wyposażenia na dalekie (strategiczne) odległości do czego konieczne jest skoordynowane wykorzystanie różnych gałęzi i rodzajów transportu. Zasadniczym kryterium, które należy mieć na względzie podczas planowania wojskowego transportu strategicznego, jest osiągnięcie nakazanej zdolności do działań przez siły koalicyjne przewidziane do użycia w wyznaczonym rejonie i czasie. Obok kryterium operacyjnego należy mieć na uwadze także względy ekonomiczne, tj. koszty prowadzonych operacji transportowych.

Już ze wstępnych analiz jednoznacznie wynika, że aby wypełnić strategiczną lukę przestrzenno-czasową pomiędzy miejscem stałej dyslokacji kontyngentów wojskowych, a miejscem wykonywania zadań mandatowych, niezbędny jest efektywnie działający Podsystem Transportu i Ruchu Wojsk. W związku z powyższym konieczne było przeprowadzenie wnikliwej analizy i syntetycznej oceny całokształtu funkcjonowania dotychczasowego Podsystemu Transportu i Ruchu Wojsk w obszarze zabezpieczenia potrzeb transportowych polskich kontyngentów wojskowych, co było przedmiotem autorskich rozważań w niniejszej dysertacji.

W trakcie swoich badań Doktorant musiał zmierzyć się z dychotomicznym kryterium maksymalnej skuteczności (niezawodności) realizowanych operacji transportowych, przy racjonalnym dysponowaniu ograniczonymi środkami i zasobami finansowymi. Drugim węzłowym problemem było bezpieczeństwo operacyjne zabezpieczanych (zasilanych) kontyngentów wojskowych badane przez pryzmat bezpieczeństwa logistycznego prowadzonych na teatrze wojennym operacji transportowych.

Jednym z powodów podjęcia przez Doktoranta tego tematu w formie dysertacji, obok naukowych ambicji i osobistych aspiracji jest bogate doświadczenie zawodowe Pana mjr inż. Marcina Kalbarczyka w strukturach Podsystemu Transportu i Ruchu Wojsk zabezpieczających polskie kontyngenty wojskowe poza granicami kraju. Profesjonalizm i międzynarodowe doświadczenie Autora są dostatecznym gwarantem sprawności prowadzonych badań i sugerowanych ocen merytorycznych, co istotnie zwiększa walor, tak naukowy, jak też użyteczny recenzowanej rozprawy.

Poziom naukowy i ranga służbowa podjętego przez Doktoranta tematu jest znacząca, a zakres prezentowanych w pracy rozważań i proponowane autorskie rozwiązania i usprawnienia spełniają obowiązujące w tej kwestii wymagania teoretyczne i poznawcze oraz określone kryteria użyteczne stawiane ustawowo rozprawom doktorskim w naukach o bezpieczeństwie.

2. Ocena koncepcji metodologicznej rozprawy

Koncepcja metodologiczna rozprawy została przedstawiona we wstępnym rozdziale 1 zatytułowanym: *Podstawy metodyczne badań* (ss. 18-31) i wyczerpuje wszystkie elementy decydujące o dysertabilności recenzowanej rozprawy. Zgodnie z zasadami piśmiennictwa naukowego chronologicznie zostały rozpatrzone następujące zagadnienia: uzasadnienie wyboru tematu, założenia metodyczne, przedmiot/podmiot i cele badań, problemy badawcze, hipotezy badawcze oraz stosowane metody i narzędzia badawcze. Na uwagę zasługują nakreślone zasady doboru próby badawczej oraz szczegółowy scenariusz procesu badawczego. Tak zarysowaną koncepcję metodologiczną rozprawy należy uznać za poprawną, właściwie orientującą cały proces badawczy.

Celem głównym (naukowym) dysertacji jest „analiza i ocena procesu zaspokojenia potrzeb transportowych jako czynnika warunkującego zapewnienie bezpieczeństwa polskiego kontyngentu wojskowego realizującego zadania poza granicami kraju, a następnie na podstawie uzyskanych wyników wskazanie kierunków poprawy istniejącego stanu w obszarze Podsystemu Transportu i Ruchu Wojsk” (s. 22).

Celem użytkowym dysertacji jest „dostarczenie elementom wykonawczym Podsystemu Transportu i Ruchu Wojsk proponowanych rozwiązań usprawniających praktyczną realizację zadań w zakresie zaspokojenia potrzeb transportowych polskich kontyngentów wojskowych” (s. 23). Realizacja tak przedstawionych celów badawczych bazuje na postawieniu i rozwiązaniu problemu badawczego sformułowanego w formie następującego pytania: „W jakim stopniu usprawnienie procesu zaspokojenia potrzeb transportowych polskich kontyngentów wojskowych zwiększy ich bezpieczeństwo oraz w jakim stopniu wpłynie na skuteczność realizowanych zadań mandatowych?” (s. 23). Do rozwiązania problemu głównego Autor posłużył się 6 problemami szczegółowymi, które zdekomponowały ten problem na szereg zadań badawczych. Na podstawie celu głównego i przedstawionych problemów badawczych sformułowano następującą hipotezę: „Poziom i jakość zaspokojeniu potrzeb transportowych polskich kontyngentów wojskowych wywiera wpływ na stan ich bezpieczeństwa transportowego i jest pochodną funkcjonowania Podsystemu Transportu i Ruchu Wojsk Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej” (s. 24). Aby zweryfikować tak postawioną hipotezę główną sformułowano 6 hipotez szczegółowych.

W trakcie prowadzonych badań wykorzystano klasyczne metody i narzędzia badawcze – teoretyczne i empiryczne. Spośród metod teoretycznych wykorzystano: metoda desk research; metody studium przypadku, metody analizy / syntezy oraz metodę wnioskowania. W grupie

metod empirycznych znalazły się m.in. krytyczna analiza dokumentów źródłowych, metoda analizy i syntezy źródeł piśmiennictwa, metoda obserwacji naukowej, metoda analizy trendów oraz metoda sondażu diagnostycznego prowadzona techniką wywiadu eksperckiego oraz ankietowania. Powyższe metody i narzędzia badawcze były stosowane zasadnie, zgodnie z przyjętym scenariuszem badawczym. Z uwagi na specyfikę oraz doniosłość obszaru badań i założony cel pracy uznano, że poddana próbie badawczej zbiorowość powinna cechować się: odpowiednim poziomem wiedzy, stosownym stażem pracy oraz doświadczeniem w zakresie zagadnień związanych nie tylko z obronnością i bezpieczeństwem państwa, ale również z obszarem transportu i ruchu wojsk. Badania przeprowadzono na wytypowanej populacji 96 osób zajmujących stanowiska związane z transportem i ruchem wojsk oraz tych osób, które korzystały z usług transportowych w rejonie misji.

W celu rozwiązania przedstawionych problemów badawczych oraz weryfikacji postawionej hipotezy proces badawczy został podzielony na cztery etapy. W etapie pierwszym wypracowano koncepcję metodologiczną badań – zgodnie ze schematem przedstawionym powyżej. Etap drugi stanowi rozwinięcie problemu badawczego i jego egzemplifikację w postaci modelowego Podsystemu Transportu i Ruchu Wojsk w systemie logistycznym SZRP. Etap trzeci został w całości poświęcony realizacji badań empirycznych za pomocą wskazanych metod i technik badawczych. W etapie czwartym dokonano analizy i oceny danych uzyskanych z przeprowadzonych badań ankietowych ze wskazaniem głównych kierunków poprawy procedur zabezpieczenia logistycznego potrzeb transportowych PKW. Na wszystkich etapach badawczych szeroko korzystano z licznych konsultacji i opinii różnych ekspertów i specjalistów na poszczególnych szczeblach struktury organizacyjnej aktualnego Podsystemu Transportu i Ruchu Wojsk SZ RP.

W podsumowaniu należy stwierdzić, że przyjęta przez Doktoranta koncepcja metodologiczna rozprawy i zaproponowane metody i procedury badawcze są poprawne i adekwatne do potrzeb rozpatrywanej tematyki badawczej. Wyczerpuje ona zasadnicze elementy naukowej procedury badawczej i precyzyjnie ukierunkowuje dalsze rozważania merytoryczne. Założony schemat postępowania badawczego właściwie orientuje wysiłek Doktoranta na realizację głównego celu pracy i naukową weryfikację postawionych hipotez roboczych. Dobór i strukturę zbioru bibliografii – łącznie 98 pozycji źródłowych, w tym: 52 wydawnictwa zwarte, 17 adresów internetowych, 27 dokumentów normatywnych, a sposób ich wykorzystania – 163 przypisy i odsyłacze stronicowe uważam za zasadny i adekwatny do potrzeb pracy.

3. Układ redakcyjny i ocena merytoryczna pracy

Recenzowana rozprawa mgr inż. Marcina Kalbarczyka nt. *Zaspokojenie potrzeb transportowych, a bezpieczeństwo polskich kontyngentów wojskowych w czasie realizacji zadań mandatowych* jest dojrzałym dziełem, które zostało zredagowane z dużą starannością i kulturą edycyjną w standardowym, wordowskim formacie A-4 łącznie na 263 stronach maszynopisu. Cechą wyróżniającą redakcję i edycję rozprawy, składającej się z 7 rozdziałów jest podział na dwie merytoryczne części obejmujące rozważania teoretyczno-problemowe (rozdziały I-V) oraz analizy i oceny badawcze (rozdziały VI-VII).

W rozdziale I pt. *Podstawy metodyczne badań* (ss. 18-31) przedstawiono przyjętą w pracy metodologię procesu badawczego, obejmującą m.in. cele pracy, problemy badawcze, hipotezy robocze, metody i narzędzia badawcze oraz opisano scenariusz procesu badawczego.

W rozdziale II pt. *Udział Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w misjach poza granicami kraju* (ss. 32-76) omówiono uwarunkowania prawne i prawnomiędzynarodowe udziału polskich kontyngentów wojskowych w realizacji zadań mandatowych oraz zarysowano historię polskich kontyngentów wojskowych.

Rozdział III pt. *Podsystem transportu i ruchu wojsk sił zbrojnych Rzeczypospolitej polskiej* (ss. 77-104) został poświęcony na omówienie roli i miejsca Podsystemu Transportu i Ruchu Wojsk w strukturze Systemu Logistycznego Sił Zbrojnych RP, ze szczególnym podkreśleniem jego przeznaczenia i wykonywanych zadań na rzecz polskich kontyngentów wojskowych.

W rozdziale IV pt. *Identyfikacja potrzeb transportowych generowanych przez polskie kontyngenty wojskowe realizujące zadania mandatowe* (ss. 105-145) zidentyfikowano zasadnicze potrzeby transportowe generowane przez polskie kontyngenty wojskowe realizujące zadania poza granicami kraju. Szeroko omówiono proces planowania potrzeb transportowych polskich kontyngentów wojskowych, akcentując rolę wsparcia informatycznego przez systemy informatyczne zarówno krajowe jak i funkcjonujące w strukturach NATO i Unii Europejskiej.

W rozdziale V pt. *Identyfikacja zdolności do zaspokojenia potrzeb transportowych polskiego kontyngentu wojskowego* (ss. 146-163) podjęto próbę oceny zdolności organizacyjno-potencjałowych Podsystemu Transportu i Ruchu Wojsk do zaspokojenia potrzeb transportowych polskiego kontyngentu wojskowego. Stosownie do potrzeb opisano m. in. przeznaczenie, strukturę i zadania komórek polskich kontyngentów wojskowych odpowiedzialnych za organizację transportu oraz ich

możliwości w zakresie zabezpieczenia transportowego polskich kontyngentów wojskowych w czasie realizacji zadań mandatowych.

Rozdział VI pt. *Ocena procesu zaspokojenia potrzeb transportowych polskich kontyngentów wojskowych* (ss. 164-211) zawiera analizy i wyniki przeprowadzonych badań autorskich, pod kątem oceny efektywności i bezpieczeństwa procesu zaspokojenia potrzeb transportowych polskich kontyngentów wojskowych.

W rozdziale VII pt. *Kierunki doskonalenia procesu zaspokojenia potrzeb transportowych polskich kontyngentów wojskowych w aspekcie ich bezpieczeństwa* (ss. 213-237) zamykającym pracę i cały proces badawczy wskazano możliwości i sposoby doskonalenia procesu zaspokojenia potrzeb transportowych polskich kontyngentów wojskowych na głównych kierunkach działania.

Reasumując, należy stwierdzić, że układ merytoryczny rozprawy (ss. 265) i jej redakcję cechuje poprawność treści i stylu, zgodność z obowiązującymi w tej kwestii normami wydawniczymi i konsekwentna realizacja koncepcji metodologicznej zarysowanej w rozdziale I. Redakcja i konstrukcja całej pracy w pełni realizuje nakreślone cele badawcze, a wykorzystywane metody i techniki badawcze istotnie przyczyniły się do weryfikacji postawionych na wstępie hipotez roboczych.

Pod względem redakcyjno-edycyjnym układ części zasadniczej pracy i sposób prezentowania treści oraz logikę i precyzję wywodu należy uznać za właściwe. Występujący w pracy układ rozdziałów, podrozdziałów i punktów spełnia postulat strukturalizacji treści i zasadę stopniowania trudności, jest logicznie uzasadniony i hierarchicznie uporządkowany. Treści kolejnych rozdziałów i podrozdziałów wynikają logicznie z poprzedzających je rozważań. Kolejność prezentacji poszczególnych problemów i tez badawczych jest logicznie uzasadniona i w pełni koresponduje z przyjętą koncepcją metodologiczną rozprawy. Atrakcyjność edycyjną rozprawy podnosi zestaw 9 zdjęć, 23 wykresy statystyczne, 24 schematy strukturalno-logiczne. Dobór materiału ilustracyjnego jest zasadny i w pełni poszerza spektrum przekazywanej multimedialnej informacji. Autora rozprawy cechuje zwięzłość stylu i komunikatywna logika, co dobrze świadczy o jego gotowości do prowadzenia działalności naukowo-badawczej i publikacyjnej.

4. Nowatorskie i wartościowe osiągnięcia Doktoranta

Do zasadniczych osiągnięć Doktoranta predestynujących do ubiegania się o stopień doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie na forum Rady Dyscypliny Wydziału Bezpieczeństwa, Logistyki i Zarządzania WAT należy zaliczyć:

1. Podjęcie przez Doktoranta bardzo ambitnego i ważkiego z punktu widzenia nauki o bezpieczeństwie i praktyki współczesnego teatru działań wojennych problemu zabezpieczenia logistycznego potrzeb transportowych narodowych kontyngentów wojskowych poza terytorium własnego kraju.
2. Metodyczne i konsekwentne realizowanie nakreślonej we wstępie autorskiej koncepcji metodologicznej, co skutkowało operowaniem naukową metodologią badawczą i zachowaniem wysokiego poziomu dysertabilności rozprawy.
3. Dokonanie pogłębionej i wielokryterialnej identyfikacji i konstruktywnej analizy i oceny aktualnego systemu zabezpieczenia potrzeb transportowych polskich kontyngentów wojskowych w trakcie realizacji zadań mandatowych.
4. Wykorzystanie do weryfikacji hipotez roboczych autorskiego programu badań ankietowych i eksperckich oraz przeprowadzenie szerokiej i syntetycznej dyskusji uzyskanych wyników, z jednoczesnym wskazaniem perspektywicznych kierunków i trendów rozwojowych tego systemu.

Konsekwentna realizacja poprawnie nakreślonej w rozdziale 1 koncepcji metodologicznej rozprawy i pomyślna weryfikacja postawionych hipotez badawczych, za pomocą uznanych metod i narzędzi badawczych, oznacza jednoczesne osiągnięcie przez Doktoranta założonych na wstępie celów poznawczych i użytkowych recenzowanej rozprawy.

5. Problemy do dyskusji i wyjaśnienia

W trakcie interesującej lektury niniejszej rozprawy nasunęły mi się cztery dyskusyjne kwestie wymagające np. ustosunkowania się Doktoranta podczas publicznej obrony, a mianowicie:

- 1) Jakim aktualnie potencjałem wykonawczym (etatowym) dysponuje Podsystem Transportu i Ruchu Wojsk na terenie kraju oraz na misjach mandatowych poza jego granicami (mobilnym) i jakie są zasadnicze kierunki jego realnego wzmocnienia?
- 2) Jakie są współczesne wyznaczniki i relacje między bezpieczeństwem operacyjnym, a bezpieczeństwem logistycznym na teatrze działań wojennych w kontekście zabezpieczenia potrzeb transportowych Sił Zbrojnych RP?
- 3) Jak ocenia Doktorant rzeczywistą użyteczność systemu „Konwój” (zalety i wady) w procesie planowania i realizacji przemieszczania

wojsk i jego kompatybilność w stosunku do sojusznicznych standardów informatycznych LOGFAS?

- 4) Czy w obliczu totalnej wojny Putina w Ukrainie dotychczasowa strategia zabezpieczenia transportowego polskich sił zbrojnych nie powinna być zredukowana do absolutnego priorytetu wewnętrznego bezpieczeństwa narodowego, ograniczając realizację zewnętrznych zadań mandatowych i transportowych.

Niejako poza protokołem – pewną refleksję rodzi użyty w tytule „pacyfistyczny” rzeczownik „Zaspokojenie”, który w wymiarze naukowym, a przede wszystkim militarnym jest dość daleki od operacyjnych realiów zabezpieczenia (wsparcia) potrzeb transportowych kontyngentów wojskowych w czasie realizacji zadań mandatowych.

6. Wniosek końcowy

Recenzowana rozprawa doktorska Pana mjr mgr inż. Marcina Kalbarczyka pt. *Zaspokojenie potrzeb transportowych, a bezpieczeństwo polskich kontyngentów wojskowych w czasie realizacji zadań mandatowych* jest oryginalnym dziełem autorskim i spełnia zasadnicze wymagania stawiane rozprawom doktorskim w naukach społecznych. Znaczącym walorem rozprawy jest konsekwentna dyscyplina metodologiczna, wysoki poziom rozważań teoretyczno-problemowych oraz bardzo atrakcyjny i wartościowy program badań własnych. Z satysfakcją stwierdzam, że recenzowana rozprawa Pana mjr mgr inż. Marcina Kalbarczyka wnosi znaczący wkład w rozwój nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie, zwłaszcza w obszarze bardzo intensywnie dziś eksplorowanego bezpieczeństwa narodowego, a bliżej bezpieczeństwa militarnego.

Wobec faktu, że recenzowana praca spełnia wszystkie wymogi *Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U.2021.0.478, art. 187) wnoszę o dopuszczenie Pana mjr mgr inż. Marcina Kalbarczyka do publicznej obrony przedłożonej do recenzji rozprawy doktorskiej na forum Rady Dyscypliny Naukowej WAT – Wydziału Bezpieczeństwa, Logistyki i Zarządzania.

.....
Gdynia dn. 05.11.2022